

Nr 7

Utbildningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen 1972: 1 gjorda framställningar om anslag för budgetåret 1972/73 i vad avser lärarutbildning jämte motioner.

1. **Vissa gemensamma frågor.** Kungl. Maj:t har i propositionen 1972: 1 bil. 10 under rubriken Vissa gemensamma frågor (s. 394—397 i utdrag av statsrådsprotokollet över utbildningsärenden) behandlat vissa lärarutbildningsfrågor av allmän karaktär.

I detta sammanhang har utskottet behandlat följande motioner:

1972: 1108 av fru Hjelm-Wallén m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om en övergripande översyn av lärarutbildningen,

1972: 1109 av herr Johansson i Skärstad (c) i vad avser hemställan att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär förslag till åtgärder för att underlätta övergången från lärargärning till annat yrke,

1972: 1132 av herr Molin m. fl. (fp, c) vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär en översyn av lärarutbildningen i blockämnena biologi, samhällskunskap och svenska med beaktande av de synpunkter på den nuvarande situationen som anförts i motionen.

Utskottet. Efter ett omfattande utredningsarbete under 1960-talet beslöt riksdagen år 1967 att utbildningen av klasslärare och den praktisk-pedagogiska utbildningen av lärare i läroämnena skulle reformeras (prop. 1967: 4, SU 1967: 51, rskr 1967: 143). Den 1 juli 1968 kunde en ny utbildning för dessa lärare starta vid 15 lärarhögskolor. I samband med 1967 års lärarutbildningsreform uttalade departementschefen att en samordning av den yttre organisationen av lärarutbildningen inte borde avse endast klasslärare och lärare i läroämnena utan även inbegripa de många andra lärarkategorier som finns inom skolväsendet (prop. 1967: 4 s. 218).

År 1969 beslöt riksdagen om en ändrad organisation av utbildningen vid de filosofiska fakulteterna med början den 1 juli 1969 (prop. 1969: 4, SU 1969: 34, rskr 1969: 101).

I statsverkspropositionen år 1970 anförde föredragande statsrådet under anslaget Yrkespedagogiska instituten att genom sammanförande av olika slag av lärarutbildning till en gemensam utbildningsorganisation möjlighet öppnades till ett mer rationellt utnyttjande av personella och

materiella resurser men också till ökad samverkan i det inre arbetet (prop. 1970: 1 bil. 10, s. 389, SU 1970: 88, rskr 1970: 215). Kungl. Maj:t förordnade sedermera att de yrkespedagogiska instituten skulle samordnas med berörda lärarhögskolor den 1 juli 1972.

I skrivelse den 6 oktober 1971 angående utbildning av lärare i vissa yrkesinriktade ämnen i gymnasieskolan har skolöverstyrelsen — med utgångspunkt i bl. a. yrkesutbildningsberedningens betänkande Reformrad lärarutbildning (SOU 1970: 4) — lagt fram förslag om dels ämnesutbildning på längre sikt jämte övergångsåtgärder, dels praktisk-pedagogisk utbildning för nämnda lärare. Vidare tar överstyrelsen i detta sammanhang upp lärarutbildningens yttre och inre organisation samt personalfrågor i anslutning till utbildningsverksamhetens inordnande i lärarhögskolororganisationen. Förslaget bereds f. n. inom utbildningsdepartementet.

Lärarytbildningskommittén (LUK) utreder frågor rörande utbildning av lärare i bl. a. teckning, gymnastik, hemkunskap, barnavård, hushållsteknik, familjekunskap, konsumentkunskap och dramatik. Till de sakkunnigas uppgifter hör att lägga fram förslag om hur ämnesstudierna liksom den praktisk-pedagogiska utbildningen skall organiseras. Enligt statsmakternas beslut (prop. 1970: 25, SU 1970: 108, rskr 1970: 274) anordnas provisoriskt den praktisk-pedagogiska delen av utbildningen av lärare i musik inom lärarhögskolororganisationen fr. o. m. den 1 januari 1973.

Förskollärlärlinje finns vid lärarhögskolorna i Kalmar och Kristianstad. Inom skolöverstyrelsen pågår f. n. utredning om samverkan mellan förskollärlärlutbildning och lägstadielärlärlutbildning. Den innebär bl. a. gemensamt utnyttjande av lärarresurser och kan byggas ut ytterligare i den mån integration av innehållet i utbildningarna för förskolastadiet och lägstadiet genomförs.

I motionen 1972: 1108 föreslås en övergripande översyn av lärarutbildningen. Enligt motionärerna är de pågående utredningarna på lärarutbildningsområdet endast punktvisa insatser. Det görs gällande att utredningarna inte har i uppgift att beakta vilka förändringar i lärarutbildningen som behövs i anledning av de senaste årens skolreformer.

Studerande på lågstadic- och mellanstadielärlinjerna vid lärarhögskola, som fått utbildning enligt 1968 års utbildningsplaner, utexaminerades för första gången under läsåret 1970/71. Studerande som bedrivit studier enligt den nya utbildningsorganisationen vid filosofisk fakultet av år 1969 har ännu inte hunnit genomgå förberedande och avslutande praktisk-pedagogisk utbildning vid lärarhögskolas ämneslärlinje. Tillräckligt underlag för att dra några slutsatser av den nya utbildningen vid lärarhögskola finns därför enligt utskottets mening ännu

inte. Av statsrådsprotokollet framgår att skolöverstyrelsen i olika hänseenden successivt ser över lärarutbildningen för att den skall motsvara de krav som utvecklingen på skolans område ställer. Såsom tillsynsmyndighet åligger det skolöverstyrelsen att göra de utbildningsplansrevisjoner som behövs. Det kan i sammanhanget noteras att skolöverstyrelsen — med tanke på lärarutbildningens stora betydelse för skolans möjligheter att uppnå sina mål — inom ramen för forsknings- och utvecklingsarbetet startat ett särskilt projekt för kvalitativ utvärdering av lärarutbildningen. De utredningar, som slutfört eller håller på att slutföra sitt arbete inom lärarutbildningen, torde vidare resultera i en ökad samverkan mellan olika slag av lärarutbildning på det område som mest präglas av yrkesgemenskap, nämligen den praktisk-pedagogiska utbildningen och den därtill knutna forskningen i praktisk pedagogik. En utveckling i denna riktning främjar den helhetssyn på lärarutbildningsuppgiften, som är en förutsättning för ett framgångsrikt arbete i skolan och som motionärerna också efterlyser. Med hänvisning till det anförda och då frågan om en översyn av lärarutbildningen enligt utskottets mening är för tidigt väckt förordar utskottet att yrkandet i motionen 1972: 1108 inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

I motionen 1972: 1132 tas upp frågor angående lärarutbildningen i blockämnena biologi, samhällskunskap och svenska. Enligt skolstadgan (1971: 235) krävs för behörighet till tjänst som lärare i gymnasieskolan för ämnet biologi studiekurser om sammanlagt 40 poäng samt för vart och ett av ämnena samhällskunskap och svenska studiekurser om sammanlagt 60 poäng. Nuvarande behörighetsbestämmelser innebär enligt motionärerna en kvantitativt otillräcklig utbildningstid i dessa ämnen.

Utskottet, som inte finner skäl föreligga för att förorda en omprövning av utbildningstidens längd för ämnena biologi, samhällskunskap och svenska, avstyrker bifall till yrkandet i motionen 1972: 1132.

I motionen 1972: 1109 framhålls som angeläget att övergången till annat yrke underlättas för dem som finner att de inte längre orkar med att vara lärare. Motionären anser att den enskilde läraren och skolan har ett gemensamt intresse av att *personalfrågor* av detta slag får en tillfredsställande lösning.

Statens personalnämnd är central förvaltningsmyndighet för den personaladministrativa verksamheten inom statsförvaltningen och inom statsunderstödd verksamhet. Det åligger nämnden enligt dess instruktion (1971: 469) bl. a. att inom sitt verksamhetsområde biträda myndigheter och enskilda anställda med rådgivning, centralt svara för omplaceringsfrågor och inom sitt verksamhetsområde följa utvecklingen av de partiellt arbetsföras anställningsförhållanden och yttra sig i ärenden om partiellt arbetsföra. Med partiellt arbetsför avses i detta samman-

hang person som har eller förmodas kunna få särskilda svårigheter att erhålla eller behålla ett förvärvsarbete på grund av fysiskt, psykiskt eller socialt arbetshinder.

Beträffande anställningshavare som under innchav av anställning blivit partiellt arbetsför kan i vissa fall erfordras särskilda arbetsvårdsåtgärder i syfte att underlätta för den partiellt arbetsföra att återgå i aktivt arbete. Vid exempelvis en omplacering till andra arbetsuppgifter måste i vissa fall yrkesutbildning sättas in. Undergår tjänsteman sådan arbetsvård äger myndigheten befria tjänstemannen helt eller delvis från övriga tjänstegöromål. Hithörande frågor behandlas i Kungl. Maj:ts cirkulär angående anställningsvillkor m. m. för partiellt arbetsföra inom statlig och statsunderstödd verksamhet (1971: 552).

Under sjunde huvudtiteln i riksstaten finns upptaget ett särskilt anslag till lönekostnader vid viss omskolning och omplacering. Frågor om anslagets utnyttjande prövas av statens personalnämnd.

Vidare finns inom arbetsmarknadsstyrelsen en arbetsvårdsbyrå.

Frågan om tjänstledighet från tjänst — för att t. ex. under viss tid pröva annan yrkesverksamhet — behandlas i Kungl. Maj:ts cirkulär om tjänstledighet med C-avdrag m. m. (1971: 1196). Cirkuläret avser att åstadkomma en enhetlig praxis vid arbetsgivarnas prövning av sådan tjänstledighet. Enligt gällande kollektivavtal (19 § sammanställningen A punkterna 6 g och 8 AST) skall C-avdrag på lön tillämpas vid tjänstledighet för att inneha kommunal eller enskild anställning, som ej är statligt reglerad. Enligt cirkuläret bör i sådant fall ledigheten ej medges för längre tid än sammanlagt högst 180 dagar under loppet av fem på varandra följande kalenderår, om ej särskilda skäl föranleder annat. I vissa fall av förening av tjänster m. m. föreligger författningsenlig rätt till tjänstledighet utan särskilt beslut (statstjänstemannastadgan 1965: 601 och kommunaltjänstemannastadgan 1965: 602).

Eftersom lärares tjänstgöring är bunden till undervisning och statsbidrag endast utgår till sådan verksamhet, har den lokala skolledningen i en kommun f. n. mycket begränsade möjligheter att inom skolan placera om lärare som inte klarar de psykiska påfrestningarna i det direkta skolarbetet. En promemoria med diskussionsunderlag angående utformningen av det statliga driftbidraget till skolväsendet har färdigställts inom utbildningsdepartementet. Efter remittering av nämnda promemoria bereds nu inom berörda departement frågan hur statsbidraget till kommun för dess skolkostnader skall utformas på sikt. Beredningen kan resultera i en annan typ av bidragskonstruktion än som finns i dag. Frågan om utnyttjande av skolans resurser behandlas även av utredningen rörande skolans inre arbete (SIA), som bl. a. har en särskild arbetsgrupp för personalfrågor.

Utskottet föreslår, med hänvisning till vad som anförts i det föregående, att motionen 1972: 1109 såvitt nu är i fråga inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen avslår motionen 1972: 1108 om översyn av lärarutbildningen,
2. att riksdagen avslår motionen 1972: 1132 om vissa blockämnena,
3. att riksdagen avslår motionen 1972: 1109 i vad avser övergång från läraryrket till annat yrke.

2. Lärarhögskolorna: Avlöningar till lärarpersonal m. m. Lärarhögskolorna: Driftkostnader. Kungl. Maj:t har (punkterna F 1—F 2, s. 397—404) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om antalet intagningsplatser vid lärarhögskolorna,
2. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de åtgärder som erfordras för att inordna de yrkespedagogiska instituten i lärarhögskolorna,
3. till Lärarhögskolorna: Avlöningar till lärarpersonal m. m. för budgetåret 1972/73 anvisa ett förslagsanslag av 184 798 000 kr.,
4. till Lärarhögskolorna: Driftkostnader för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 33 889 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat följande motioner:

1972: 349 av herr Mattsson i Lane-Herrestad m. fl. (c, fp) vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär

1. att nuvarande meritvärderingsbestämmelser för antagning till ämneslärarlinjen vid lärarhögskola tillämpas även efter den 1 juli 1972 och tills vidare,

2. att skolöverstyrelsen ges i uppdrag att på grundval av inkomna remissynpunkter utarbeta ett nytt förslag till meritvärderingsbestämmelser,

1972: 1084 av fröken Andersson i Stockholm (c) och herr Mattsson i Lane-Herrestad (c) vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär en översyn av läroplanen för utbildning av lärare för döva i syfte att bibringa dessa tillräckliga kunskaper för att kunna undervisa i åt-bördsspråket,

1972: 1109 av herr Johansson i Skärstad (c) i vad avser hemställan att riksdagen beslutar att betygspoängen kompletteras med lämplighetstest vid inträde på lärarhögskola,

1972: 1120 av herrar Larsson i Umeå (fp) och Ångström (fp) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna att de i statsverkspropositionen föreslagna 8+24 nya intagningsplatserna som i motionen omnämnts tillförs lärarhögskolan i Umeå,

1972: 1124 av herr Lindkvist m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär en översyn av möjligheterna att inom rimlig tid häva bristen på talpedagoger och logopedier och att rationalisera deras verksamhet,

1972: 1169 av herrar Wiklund i Härnösand (s) och Ericson i Örebro (s) vari hemställs att riksdagen beslutar uttala

1. att lärare med fackämnesundervisning på linjer med yrkesinriktad utbildning inom gymnasieskolan erbjuds s. k. överbryggande utbildning,
2. att den s. k. överbryggande utbildningen bör ske på rimliga studiesociala villkor.

Utskottet. Föredragande statsrådet förordar vissa justeringar av lärarhögskolornas intagningskapacitet under budgetåret 1972/73. Förslaget innebär en ökning av antalet intagningsplatser för förskollärare och lärare för specialundervisning m. m. och en minskning av antalet intagningsplatser på lågstadie-, mellanstadie- och ämneslärarlinjerna jämfört med innevarande budgetår.

Frågor som rör speciallärarutbildning m. m. tas upp i tre motioner. Enligt statsrådsprotokollet beräknas medel för 120 nya intagningsplatser på speciallärarlinjens utbildningsgren 1, som avser utbildning av lärare för hjälpundervisning, observationsundervisning, undervisning av elever med läs- och skrivsvårigheter, undervisning av rörelsehindrade elever och undervisning av elever med synsvårigheter samt 8 nya intagningsplatser för blivande talpedagoger på utbildningsgren 2 och 24 nya intagningsplatser för lärare i särskolans träningsskola på utbildningsgren 3.

I motionen 1972: 1120 begärs att speciallärarlinjen vid lärarhögskolan i Umeå, som f. n. omfattar utbildningsgren 1, kompletteras med viss utbildning på utbildningsgrenarna 2 och 3. Motionärerna syftar därvid på de 8 utbildningsplatser för talpedagoger, resp. 24 utbildningsplatser för lärare i särskolans träningsskola som föredragande statsrådet begär medel för. Som skäl anför motionärerna att bristen på talpedagoger och lärare i särskolans träningsskola är speciellt stor i de nordliga länen.

De av motionärerna aktualiserade 8 intagningsplatserna för utbildning av talpedagoger avses enligt överstyrelsen tillföras lärarhögskolan i Stockholm, som f. n. har en undervisningsgrupp om 16 talpedagoger. Härigenom kommer undervisningsgruppen vid lärarhögskolan i Stockholm att bli fulltalig och kostnaden för intagningsökningar bli minsta möjliga. Beträffande de av motionärerna berörda 24 intagningsplatserna för lärare i särskolans träningsskola har utskottet inhämtat att överstyrelsen avser föreslå att de förläggs till lärarhögskolan i Malmö med hänsyn till bl. a. den mycket goda tillgången på praktikplatser inom regionen. Utskottet, som finner angeläget att det för ett annat år övervägs vilka möjligheter som finns att till lärarhögskolan i Umeå förlägga ytterligare speciallärarutbildning, avstyrker med hänvisning till det anförda bifall till yrkandet i motionen 1972: 1120.

I motionen 1972: 1124 föreslås en ökad utbildning av talpedagoger och logoped. Talpedagoger utbildas, efter grundläggande lärarutbild-

ning och viss tids lärartjänstgöring, vid lärarhögskolorna i Stockholm och Göteborg under en ettårig kurs. Talpedagogerna är verksamma inom s. k. samordnad specialundervisning (klinik) i grundskolan och är samtidigt rådgivare åt andra lärare. Logopedutbildningen omfattar sex terminers studier i logopedi, fonetik och psykologi vid universiteten i Stockholm och Lund. Logopederna medverkar vid läkarbehandling av talrubbningar vid i första hand sjukhusens foniatiska avdelningar.

Utskottet, som under föregående år i betänkandet 1971: 8 ingående behandlade frågan om utbyggnad av logoped- och talpedagogutbildningarna, erinrar om att universitetskanslersämbetet i anslagsframställningen för budgetåret 1972/73 anmält att ämbetet undersöker möjligheterna att starta logopedutbildning på annan ort än Stockholm och Lund. Enligt vad utskottet inhämtat torde denna utbyggnad kunna ske redan under läsåret 1972/73.

Den i årets statsverksproposition föreslagna ökningen av antalet intagningsplatser för talpedagoger innebär att utbildningskapaciteten vid lärarhögskolorna nu höjts till 48 talpedagoger per år. När det gäller utbildningsbehovet på sikt i fråga om talpedagoger ankommer det på skolöverstyrelsen som tillsynsmyndighet att noga följa utvecklingen på området. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet bifall till yrkandet i motionen 1972: 1124.

Utbildningen av lärare i åtbördsspråket tas upp i motionen 1972: 1084. Motionärerna önskar en utökad undervisningstid för detta ämne i speciallärarutbildningen. Utskottet har i ärendet inhämtat att de grundläggande kurserna i åtbördsspråk avses utgöra grund för den enskilde lärarens fortsatta träning i ämnet. Härtill kommer att den lärare som är intresserad av detta utbildningsmoment har möjlighet att välja åtbördsspråket som specialarbete, vilket innebär en särskild kurs om 110 timmar i ämnet. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet bifall till yrkandet i motionen 1972: 1084.

Enligt riksdagens beslut skall lärarutbildningen bestå av en treårig ämnesteoretisk utbildning följt av en ettårig praktisk-pedagogisk utbildning (prop. 1967: 4, SU 1967: 51, rskr 1967: 143). Skolöverstyrelsen är central intagningsmyndighet för den sistnämnda utbildningen. Med utgångspunkt i statsmakternas beslut har överstyrelsen år 1970 gjort den bedömningen att studerande som efter tre års studier enligt den nya utbildningsordningen uppnår maximala eller nästan maximala resultat, dvs. 120 poäng med betyget väl godkänd på alla eller de flesta studiekurserna, vid intagning till ämneslärarlinje bör tillgodoräknas fler meritpoäng för sin ämnesteoretiska utbildning än den som breddar sin utbildning genom att gå utanför 120 poäng men erhåller betyget godkänd på de olika studiekurserna. Studiekurser, som fordras för behörighet, ger därför högre meritpoäng än studiekurser över 120 poäng. Företrädet mellan de sökande till ämneslärarlinje av-

görs i första hand på grundval av det meritpoängtal som framräknats för varje sökande. För sökande till lärarutbildning som omfattar ekonomiskt eller tekniskt ämne meritvärderas inte bara universitets- och högskoloutbildning utan även viss praktisk verksamhet. I fråga om sökande för vilka ett meritpoängtal inte kan beräknas enligt de allmänna normerna sker vid intagningen en särskild bedömning.

I motionen 1972: 349 yrkas att beslutet från år 1970 om reducerad meritpoäng för studiekurser över 120 poäng skall upphävas samt att nya meritvärderingsbestämmelser för intagning till lärarhögskolas ämneslärarlinje skall utarbetas.

Skolöverstyrelsen har den 3 mars 1972, alltså sedan motionen väcktes, utfärdat kompletterande intagningsbestämmelser. Enligt dessa skall meritpoäng för studiekurser över 120 poäng inte reduceras fullt så mycket som tidigare angetts. Vidare skall högre meritpoäng tillgodoräknas för en C- och D-kurs inom ramen för 120 poäng än för en A- eller B-kurs. Detta senare skall dock ske först vid intagning för höstterminen 1973. Därjämte överväger skolöverstyrelsen frågan om poängvärdet av s. k. praktiska meriter även för andra än lärare i ekonomiskt eller tekniskt ämne. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att yrkandena i den förevarande motionen 1972: 349 inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

I motionen 1972: 1109 önskas kompletterande lärarlämplighetsprov. Utskottet vill erinra om att 1960 års lärarutbildningssakkunniga (LUS) i sitt huvudbetänkande ingående diskuterade frågan om lärarlämplighetsprov som ett av instrumenten vid intagning till lärarhögskola. LUS konstaterade emellertid att allmänt accepterade prov som kan användas för urval inte fanns. Utskottet, som finner det svårt att bedöma möjligheterna att inom en snar framtid skapa lärarlämplighetsprov för urval bland ett stort antal sökande, anser det inte lämpligt att riksdagen nu gör något uttalande i ärendet och avstyrker därför bifall till förevarande yrkande i motionen 1972: 1109.

I motionen 1972: 1169 föreslås dels att en kompletterande utbildning anordnas för lärare i vissa yrkesinriktade ämnen i gymnasieskolan, dels att denna utbildning får genomgå på ekonomiska villkor som är rimliga med hänsyn till lärarnas tidigare yrkesverksamhet.

Utskottet har under punkten 1 Vissa gemensamma frågor berört skolöverstyrelsens förslag den 6 oktober 1971 till framtida utbildning av lärare i yrkesinriktade ämnen vid lärarhögskola. För lärare inom t. ex. området för industri och hantverk föreslås — i överensstämmelse med vad som i dag gäller för lärare i s. k. läroämnena — en praktisk-pedagogisk utbildning om 40 veckor. Denna utbildning avses föregås av antingen en högre specialkurs inom vederbörande lärares ämnesområde eller en särskilt organiserad ämnesutbildning, som skall

tillgodose lärarnas behov av allmän och fackteoretisk utbildning i anledning av gymnasieskolreformen. I motionen 1972: 1169 åsyftas anordnandet av den sistnämnda kursen. Skolöverstyrelsens förslag till utbildning av lärare i yrkesinriktade ämnen bereds f. n. inom utbildningsdepartementet. Beträffande den av motionärerna berörda frågan om ersättning till sådan lärare inom industri och hantverk, som genomgår kurs för att erhålla erforderliga ämneskunskaper innan den praktisk-pedagogiska utbildningen påbörjas, hänvisar utskottet till det pågående beredningsarbetet. Samtidigt härmed erinras om att Kungl. Maj:t den 27 maj 1971 meddelat bestämmelser om ersättning vid kortare ämnesutbildning för ifrågavarande lärarkategorier innebärande utbildningsarvode motsvarande Ug 6. Med hänvisning till det anförda anser utskottet att yrkandena i motionen 1972: 1169 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Inordnandet av de yrkespedagogiska instituten i lärarhögskolorganisationen innebär bl. a. att det kommer att föreligga behov av att inräkna delar av den yrkestekniska lärarutbildningen i underlaget för vissa tjänster vid lärarhögskola. Kungl. Maj:t har begärt bemyndigande att vidta erforderliga åtgärder i samband med nämnda inordnande. Utskottet föreslår att riksdagen lämnar det begärda bemyndigandet.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att besluta om antalet intagningsplatser vid lärarhögskolorna,
2. att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att vidta de åtgärder som erfordras för att inordna de yrkespedagogiska instituten i lärarhögskolorna,
3. att riksdagen till *Lärarhögskolorna: Avlöningar till lärarpersonal m. m.* för budgetåret 1972/73 anvisar ett förslagsanslag av 184 798 000 kr.,
4. att riksdagen till *Lärarhögskolorna: Driftkostnader* för budgetåret 1972/73 anvisar ett reservationsanslag av 33 889 000 kr.,
5. att riksdagen avslår motionen 1972: 1120 om talpedagogutbildning m. m. vid lärarhögskolan i Umeå,
6. att riksdagen avslår motionen 1972: 1124 om ökad utbildning av talpedagoger och logopeder,
7. att riksdagen avslår motionen 1972: 1084 om undervisning i åtbördsspråket,
8. att riksdagen avslår motionen 1972: 349 om intagning till lärarhögskolas ämneslärarlinje,
9. att riksdagen avslår motionen 1972: 1109 i vad avser lärarlämplighetsprov,
10. att riksdagen avslår motionen 1972: 1169 om kompletterande utbildning m. m. för vissa lärare i yrkesinriktade ämnen.

3. Folkskoleseminarierna: Utbildningskostnader. Folkskoleseminarierna: Materiel m. m. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna F 3—F 4, s. 404—405) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1972/73 anvisar

1. till *Folkskoleseminarierna: Utbildningskostnader* ett förslagsanslag av 3 585 000 kr.,
2. till *Folkskoleseminarierna: Materiel m. m.* ett reservationsanslag av 60 000 kr.

4. Förskoleseminarierna: Utbildningskostnader. Förskoleseminarierna: Materiel m. m. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna F 5—F 6, s. 405—408) och hemställer

1. att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att besluta om antalet intagningsplatser vid förskollärarytbildningen,
2. att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att besluta om fördelningen av intagningsplatser till förskollärarytbildning mellan lärarhögskolor och förskoleseminarier,
3. att riksdagen till *Förskoleseminarierna: Utbildningskostnader* för budgetåret 1972/73 anvisar ett förslagsanslag av 28 531 000 kr.,
4. att riksdagen till *Förskoleseminarierna: Materiel m. m.* för budgetåret 1972/73 anvisar ett reservationsanslag av 1 468 000 kr.

5. Gymnastik- och idrottshögskolorna: Utbildningskostnader. Gymnastik- och idrottshögskolorna: Materiel m. m. Kungl. Maj:t har (punkterna F 7—F 8, s. 409—411) föreslagit riksdagen att

1. till Gymnastik- och idrottshögskolorna: Utbildningskostnader för budgetåret 1972/73 anvisa ett förslagsanslag av 9 154 000 kr.,
2. till Gymnastik- och idrottshögskolorna: Materiel m. m. för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 310 000 kr.

I motionen 1972: 1104 av fru Hambræus m. fl. (c, s, fp, m) hemställs att riksdagen för budgetåret 1972/73 anvisar ett anslag på 25 000 kr. till Ernst Idla, Stockholm, för fullföljande och sammanställande av dennes forskningsarbete.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att Ernst Idlas verksamhet inom gymnastiken betytt mycket för utvecklingen på gymnastikens område och att det är angeläget att den av motionärerna berörda verksamheten kan fortsätta. Vad beträffar forskningsprojekt av ifrågavarande typ erinras om att de inte brukar finansieras genom särskilda av riksdagen beslutade anslag utan av forskningsråden (motsv.). Med hänvisning härtill anser utskottet att yrkandet i motionen inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd och hemställer

1. att riksdagen avslår motionen 1972: 1104 om visst forskningsbidrag,
2. att riksdagen till *Gymnastik- och idrottshögskolorna: Utbildningskostnader* för budgetåret 1972/73 anvisar ett förslagsanslag av 9 154 000 kr.,
3. att riksdagen till *Gymnastik- och idrottshögskolorna: Materiel m. m.* för budgetåret 1972/73 anvisar ett reservationsanslag av 310 000 kr.

6. Seminarierna för huslig utbildning: Utbildningskostnader. Seminarierna för huslig utbildning: Materiel m. m. Kungl. Maj:t har (punkterna F 9—F 10, s. 411—413) föreslagit riksdagen att

1. till Seminarierna för huslig utbildning: Utbildningskostnader för budgetåret 1972/73 anvisa ett förslagsanslag av 16 862 000 kr.,
2. till Seminarierna för huslig utbildning: Materiel m. m. för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 396 000 kr.

I motionen 1972: 686 av fru Fränkel m. fl. (fp, m) hemställs

1. att riksdagen uppskjuter ställningstagandet till frågan om avveckling av seminariet för huslig utbildning i Stockholm i avvaktan på lärarutbildningskommitténs förslag till utbildning av lärare i s. k. övningsämnen m. m. samt skolöverstyrelsens förslag till utbildning av dietister,
2. att skolöverstyrelsen bemyndigas fördela intagningsplatserna på hushållslärlarlinjen så att seminariet i Stockholm tilldelas 24 platser till läsåret 1972/73.

Utskottet. Seminarium för huslig utbildning finns i Göteborg, Stockholm, Umeå och Uppsala. Vid dessa seminarier utbildas lärare i bl. a. textilslöjd, hemkunskap och barnavård. Av statsrådsprotokollet framgår att föredragande statsrådet avser föreslå Kungl. Maj:t att avveckla seminariet för huslig utbildning i Stockholm.

I motionen 1972: 686 framhålls att lärarutbildningskommittén (LUK) har i uppdrag att utreda den framtida organisationen för utbildning av lärare i bl. a. textilslöjd, hemkunskap och barnavård och att denna utredning räknar med att lägga fram sitt huvudbetänkande under hösten 1972. Motionärerna hävdar att LUK:s förslag bör avvaktas innan utbildningsorganisatoriska beslut på detta område fattas och föreslår dels att riksdagen under angivna förhållanden inte beslutar om nedläggning av Stockholmsseminariet, dels att skolöverstyrelsen får fördela det av Kungl. Maj:t föreslagna antalet intagningsplatser på hushållslärlarlinjen mellan fyra seminarier i stället för tre under budgetåret 1972/73.

Utskottet delar Kungl. Maj:ts uppfattning att Stockholmsseminariet bör avvecklas. Vad beträffar tidpunkten för avvecklingen synes denna få bli beroende av bl. a. erforderliga samråd med berörda personalorga-

nisationer. Med hänsyn härtill bör Kungl. Maj:t få befogenhet att senarelägga avvecklingen. Kungl. Maj:t bör vidare kunna bemyndiga skolöverstyrelsen att fördela antalet intagningsplatser på hushållslärlarlinjen mellan befintliga fyra seminarier. Vad utskottet sålunda förordat bör riksdagen som sin mening ge Kungl. Maj:t till känna.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen med avslag på motionen 1972: 686 såvitt nu är i fråga beslutar att seminariet för huslig utbildning i Stockholm skall avvecklas och som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anført om tidpunkten för avvecklingen,
2. att riksdagen i anledning av motionen 1972: 686 såvitt nu är i fråga som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anført beträffande fördelningen av antalet intagningsplatser på hushållslärlarlinjen,
3. att riksdagen till *Seminarierna för huslig utbildning: Utbildningskostnader* för budgetåret 1972/73 anvisar ett förslagsanslag av 16 862 000 kr.,
4. att riksdagen till *Seminarierna för huslig utbildning: Materiel m. m.* för budgetåret 1972/73 anvisar ett reservationsanslag av 396 000 kr.

7. Slöjdlärlarseminariet: Utbildningskostnader. Slöjdlärlarseminariet: Materiel m. m. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna F 11—F 12, s. 413—414) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1972/73 anvisar

1. till *Slöjdlärlarseminariet: Utbildningskostnader* ett förslagsanslag av 1 309 000 kr.,
2. till *Slöjdlärlarseminariet: Materiel m. m.* ett reservationsanslag av 62 000 kr.

8. Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor. Kungl. Maj:t har (punkt F 13, s. 414—417) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om anordnandet av kurser vid statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor,
2. till Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor för budgetåret 1972/73 anvisa ett förslagsanslag av 13 476 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat följande motioner:

1972: 1096 av herr Eskel (s) och fru Berglund (s) vari hemställs att riksdagen uttalar att tre administrativa kurser må anordnas vid statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor under budgetåret 1972/73 inom ramen för ifrågavarande anslag,

1972: 1161 av herr Stålhammar m. fl. (fp, c, m, vpk) vari hemställs att riksdagen beslutar att kursdeltagare i de av Kungl. Maj:t föreslagna

fem fortbildningskurserna om 19 veckor erhåller studiebidrag från SIHUS motsvarande Ug 6 i de fall då löneförmåner ej utgår från huvudman.

Utskottet. De av riksdagen godkända riktlinjerna för vidareutbildning av sjuksköterskor m. m. (prop. 1968: 66, SU 1968: 108, rskr 1968: 259) innebär bl. a. att institutet för högre utbildning av sjuksköterskor (SIHUS) i fortsättningen skall svara för lärarutbildning och viss kursverksamhet i anslutning till denna. Övergångsvis kan dock vissa uppgifter utanför lärarutbildningen ligga kvar hos institutet.

I motionen 1972: 1161 tas upp frågan om ersättning under utbildningstiden till vissa deltagare i en lärarkurs vid SIHUS. Utskottet vill först kort beröra vilka regler som gäller på detta område.

Lärarutbildning vid SIHUS genomgås som regel i tjänsten, dvs. med lön utan avdrag. För dem, som vid påbörjande av lärarutbildningen saknar huvudman, finns av bl. a. rekryteringsskäl ett system med utbildningsarvode motsvarande viss löneklass. Detta bidragssystem förekommer i dag vid viss speciallärarutbildning vid lärarhögskola samt vid utbildning av lärare i vårdyrkesämnena och andra yrkesinriktade ämnen vid SIHUS och yrkespedagogiskt institut.

Utbildningen av lärare i vårdyrken kan omfatta en sammanhängande ämnesteoritisk och praktisk-pedagogisk utbildning om tre terminer, varvid till dem som saknar huvudman utgår ersättning med arvode motsvarande Ug 6 under hela utbildningstiden. I stället för utbildning om tre terminer har tidigare i en lärarbristsituation anordnats en kortare praktisk-pedagogisk utbildning. Denna utbildning kan numera följas upp med en ämnesteoritisk kompletterande fortbildning om 22 veckor. Härvid utgår till dem som saknar huvudman ersättning med arvode motsvarande Ug 6.

I årets statsverksproposition anmäls att under budgetåret 1972/73 skall anordnas en ämnesteoritisk kompletterande fortbildningskurs om 19 veckor, varunder studiemedel föreslås utgå till deltagarna. Kursen är avsedd för dem som tidigare i en lärarbristsituation genomgått kortare praktisk-pedagogisk utbildning för lärare i vårdyrken vid yrkespedagogiskt institut och för dem som i omedelbar anslutning till fortbildningen skall genomgå praktisk-pedagogisk utbildning.

Motionärerna hemställer att kursdeltagare i de av Kungl. Maj:t föreslagna fortbildningskurserna om 19 veckor enligt skolöverstyrelsens förslag skall erhålla utbildningsarvode motsvarande Ug 6 i de fall då lön utan avdrag ej utgår från huvudman. Som motiv för yrkandet i motionen 1972: 1161 anförs bl. a. rättviseskäl. Av statsrådsprotokollet framgår att det vid SIHUS under budgetåret 1972/73 jämsides med föreslagen kompletterande fortbildningskurs om 19 veckor skall anordnas kompletterande fortbildningskurs om 22 veckor, varvid kursdel-

tagare erhåller utbildningsarvode motsvarande Ug 6 i de fall då lön utan avdrag ej utgår från huvudman.

Utskottet finner att enhetliga ersättningsregler bör gälla för deltagare i förevarande fortbildningskurser. Utbildningsarvode motsvarande Ug 6 torde också ha en rekryteringsfrämjande effekt för ifrågavarande fortbildningskurs. Av angivna särskilda skäl tillstyrker utskottet bifall till yrkandet i motionen 1972: 1161. Det ankommer på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser om utbildningsarvode motsvarande Ug 6 till deltagare i fortbildningskurser om 19 veckor, när huvudman saknas.

Enligt statsrådsprotokollet skall en administrativ kurs anordnas vid SIHUS under budgetåret 1972/73. I motionen 1972: 1096 begärs att ytterligare två sådana kurser skall komma till stånd vid institutet under nästa budgetår.

Den 20 april 1971 överlämnade Svenska landstingsförbundet till universitetskanslersämbetet en promemoria Yrkesinriktad utbildning för administratörer. En av ämbetet tillsatt arbetsgrupp har den 31 januari 1972 avgett förslag till två yrkesinriktade studiekurser om vardera en termin i hälso- och sjukvårdsadministration vid filosofisk fakultet. Detta förslag remissbehandlas f. n. Med hänvisning härtill och till det förhållandet att Kungl. Maj:t enligt statsrådsprotokollet förutsätts kunna besluta om utbyte av planerad kurs vid SIHUS mot annan mer angelägen kurs föreslår utskottet att riksdagen avstyrker bifall till yrkandet i motionen 1972: 1096.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen med bifall till motionen 1972: 1161 och med avslag å Kungl. Maj:ts förslag såvitt nu är i fråga beslutar att utbildningsarvode skall utgå i enlighet med vad utskottet förordat,
2. att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att besluta om anordnandet av kurser vid statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor,
3. att riksdagen till *Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor* för budgetåret 1972/73 anvisar ett förslagsanslag av 13 476 000 kr.,
4. att riksdagen avslår motionen 1972: 1096.

9. Särskilda lärarutbildningsåtgärder. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 14, s. 417—418) och hemställer

att riksdagen till *Särskilda lärarutbildningsåtgärder* för budgetåret 1972/73 anvisar ett reservationsanslag av 2 342 000 kr.

10. Lärares fortbildning m. m. Kungl. Maj:t har (punkt F 15, s. 418—423) föreslagit riksdagen att till Lärares fortbildning m. m. för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 39 453 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat följande motioner:

1972: 689 av fröken Hörnlén m. fl. (fp) vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om att skolöverstyrelsen erhåller uppdraget att ordna fortbildning av lärare, som undervisar i ämnet musik på låg- och mellanstadiet, i enlighet med de krav som införandet av Lgr 69 ställer i ämnet musik,

1972: 692 av herr Nordstrandh m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller att inom ramen för anslaget till lärares fortbildning m. m. anordnas skollärarytbildning i den utsträckning som skolöverstyrelsen äskat medel för,

1972: 705 av herr Wikström m. fl. (fp) vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller att en plan för utbyggnad av skollärarytbildningen upprättas med sikte på en obligatorisk entermisutbildning för i första hand samtliga nyutnämnda skollärare,

1972: 1089 av fru Berglund m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen beslutar om påbyggnadsutbildning i enlighet med skolöverstyrelsens förslag inom områdena anatomi, fysiologi och mikrobiologi samt föreslår Kungl. Maj:t inrätta de tjänster som skolöverstyrelsen föreslagit,

1972: 1114 av herr Jonsson i Alingsås m. fl. (fp) vari hemställs att riksdagen beslutar ge Kungl. Maj:t i uppdrag att ordna kompletterande ämneskurser som ger hushållslärare behörighet för tjänster inom arbetsterapi,

1972: 1146 av herr Nygren m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär initiativ som syftar till att en skoladministrativ utbildning och forskning lokaliseras till Umeå universitet.

Utskottet. Statens andel av kostnaderna för fortbildning uppgår f. n. under detta anslag till ca 36 milj. kr. Av statsrådsprotokollet framgår att det inom skolöverstyrelsen finns en arbetsgrupp med uppgift att utreda frågor rörande fortbildningens mål, innehåll och organisation.

I motionerna 1972: 692, 1972: 705 och 1972: 1146 tas upp frågor som gäller skoladministrativ utbildning och forskning.

Av skolöverstyrelsens anslagsframställning framgår bl. a. att skollärare i grundskolan sedan några år erbjuds en grundläggande chefsutbildning, som f. n. omfattar tre veckor fördelade på dels två veckors grundkurs, dels en veckas uppföljningskurs. På grund av begränsad medelstillgång har endast skollärare förordnade den 1 juli 1965 eller senare kunnat erbjudas denna utbildning. Skollärare i grundskolan förordnade före nämnda datum erbjuds fem dagars fortbildningskurser av grundläggande karaktär. Överstyrelsens mål är att i fortsättningen alla nyförordnade skollärare i grundskolan skall erbjudas en grundläggande chefsutbildning omfattande tre veckor. För motsvarande kategorier skollärare i gymnasieskolan finns tre veckors utbildning fr. o. m. budgetåret 1971/72. Den står öppen för samtliga skollärare inom gymnasieskolan.

För skolledare inom kommunal vuxenutbildning och skolledare vid folkhögskola ordnas fem dagars fortbildningskurser. Överstyrelsen uppger att sökandefrekvensen till samtliga skolledarkurser är mycket hög.

I motionen 1972: 705 framhålls att det föreligger behov av skoladministrativ utbildning. Utskottet delar denna uppfattning. Som framgår av bl. a. förevarande motion försiggår forsknings- och utvecklingsarbete kring skolledningsfrågor vid exempelvis institutionen för pedagogik vid lärarhögskolan i Malmö. Den aktualiserade frågan om en obligatorisk skoladministrativ fortbildning om en termin hör samman med de övriga frågor om skolledarutbildning, som överstyrelsen f. n. enligt uppgift arbetar med. Utskottet vill inte genom något principiellt uttalande föregripa de överväganden i ärendet som pågår. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet bifall till yrkandet i motionen 1972: 705.

I motionen 1972: 1146 önskas att skoladministrativ utbildning och forskning förläggs till Umeå. Utskottet, som hänvisar till de överväganden i hithörande frågor som pågår inom skolöverstyrelsen, avstyrker bifall till yrkandet.

I motionen 1972: 692 krävs att det inom ramen för anslaget Lärares fortbildning m. m. skall anordnas skolledarutbildning under budgetåret 1972/73 för det belopp som överstyrelsen i sin anslagsframställning begärt för ändamålet. Utskottet, som anser det angeläget att skolledarfortbildning anordnas inom ramen för förevarande anslag i så stor utsträckning det är möjligt utan att andra väsentliga fortbildningsaktiviteter därigenom inskränks, finner att yrkandet i motionen 1972: 692 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motionen 1972: 1114 föreslås en sådan utbildning för hushållslärare som ger behörighet till tjänst som dietist med terapeutisk inriktning. Utskottet har inhämtat att skolöverstyrelsen har planer på att under budgetåret 1972/73 få till stånd en ettårig utbildning med bl. a. det syfte som motionärerna tar upp. Den avses bli anordnad antingen som specialkurs inom gymnasieskolan eller som särskild kurs vid seminarium för huslig utbildning och stå öppen för hushållslärare med viss praktik från sjukhuskök och för ekonomiföreståndare. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet bifall till yrkandet i motionen 1972: 1114.

I motionen 1972: 689 hemställs om särskilda fortbildningsåtgärder för lärare i musik på grundskolans låg- och mellanstadier i anledning av att ny läroplan i grundskolan införts. Utskottet har erfarit att skolöverstyrelsen avser att genomföra ett fortbildningsprojekt i musik, som främst riktar sig till lärare på grundskolans låg- och mellanstadier. Projektet förutsätts omfatta två televisionsprogram, ett antal radioprogram och tryckt material. Huvuddelen av fortbildningen avses att genomföras under vårterminen och höstterminen 1974. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet bifall till yrkandet i den förevarande motionen 1972: 689.

I motionen 1972: 1089 tas upp frågor om lärarutbildning och lärartjänster i vissa ämnen på studievägar huvudsakligen inom vårdområdet. Av statsrådsprotokollet framgår att utbildning inom områdena anatomi, fysiologi och mikrobiologi skall anordnas i enlighet med skolöverstyrelsens förslag den 6 oktober 1971 angående utbildning av lärare i vissa yrkesinriktade ämnen. Utskottet erinrar om att överstyrelsens förslag i övrigt bereds inom utbildningsdepartementet, varvid bl. a. frågorna om ersättning under utbildningstiden och om tjänster kommer att behandlas. Med hänvisning härtill anser utskottet att yrkandet i motionen 1972: 1089 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen till *Lärares fortbildning m. m.* för budgetåret 1972/73 anvisar ett reservationsanslag av 39 453 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motionen 1972: 705 om en plan för utbyggnad av skolläraryrket,
3. att riksdagen avslår motionen 1972: 1146 om skoladministrativ utbildning m. m. i Umeå,
4. att riksdagen avslår motionen 1972: 692 om intensifierad skolläraryrket,
5. att riksdagen avslår motionen 1972: 1114 om dietistutbildning med terapeutisk inriktning,
6. att riksdagen avslår motionen 1972: 689 om fortbildning i musik,
7. att riksdagen avslår motionen 1972: 1089 om påbyggnadsutbildning i vissa ämnen inom vårdområdet.

11. Bidrag till Ericastiftelsen. Kungl. Maj:t har (punkt F 16, s. 423) föreslagit riksdagen att, under förutsättning att Stockholms kommun eller Stockholms läns landstingskommun bidrar till verksamheten i angiven omfattning, till Bidrag till Ericastiftelsen för budgetåret 1972/73 anvisa ett förslagsanslag av 742 000 kr.

Utskottet. Bidrag till Ericastiftelsen utgår f. n., enligt överenskommelse med Stockholms kommun, från statens sida med ca 45 procent och från kommunens sida med ca 55 procent av stiftelsens kostnader enligt fastställd stat. Stockholms kammarkontor har i skrivelse den 14 december 1971 meddelat att drätselnämnden beslutat föreslå kommunstyrelsen att meddela att kommunen i fortsättningen inte kommer att bestrida kostnader för stiftelsen. Enligt statsrådsprotokollet pågår förhandlingar om att bidragsgivningen skall övertas av Stockholms läns landstingskommun. Enligt vad utskottet inhämtat har överenskommelse i statsbidragsfrågan ännu inte träffats. Enligt utskottets mening bör riksdagen nu kunna anvisa ett förslagsanslag av 742 000 kr. att disponeras under förutsättning att annan huvudman bidrar till verksamheten i den

i statsrådsprotokollet angivna omfattningen. Om ytterligare medel behövs under budgetåret 1972/73 därför att annan huvudman än staten bidrar i mindre omfattning än som angetts i statsrådsprotokollet, bör erforderliga medel begäras på tilläggsstat.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att riksdagen till *Bidrag till Ericastiftelsen* för budgetåret 1972/73 anvisar ett förslagsanslag av 742 000 kr. att disponeras under förutsättning att annan huvudman bidrar till verksamheten i den i propositionen angivna omfattningen.

Stockholm den 21 mars 1972

På utbildningsutskottets vägnar

STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Alemyr (s), Wikström (fp), Larsson i Staffanstorp (c), Mårtensson (s), Richardson (fp), Jönsson i Arlöv (s), Nordstrandh (m), Elmstedt (c), Gustafsson i Barkarby (s), fru Gradin (s), herr Johansson i Skärstad (c), fru Dahl (s), fru Sundberg (m), fru Laag (s) och fru Nordlander (vpk).

Vid punkten 6 ersattes herr Elmstedt (c) av fröken Andersson i Stockholm (c).

Vid punkterna 8—10 ersattes herr Richardson (fp) av herr Stålhammar (fp).

Reservationer

1. vid *punkten 1* (Vissa gemensamma frågor) beträffande *vissa blockämnena* av herrar Wikström (fp), Larsson i Staffanstorp (c), Richardson (fp), Nordstrandh (m), Elmstedt (c), Johansson i Skärstad (c) och fru Sundberg (m) som anser

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 3 som börjar med »Utskottet, som» och slutar med »motionen 1972: 1132» bort ha följande lydelse:

»Utskottet, som konstaterar att med utgången av läsåret 1971/72 tre år förflutit sedan det nya utbildningssystemet vid de filosofiska fakulteterna börjat tillämpas, finner att tiden nu är inne för att pröva huruvida behörighetsbestämmelserna för tjänst som lärare i de s. k. blockämnena biologi, samhällskunskap eller svenska är lämpligt avpassade. Det ankommer på Kungl. Maj:t att vidta erforderliga åtgärder härför. Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet sålunda förordat.»

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen i anledning av motionen 1972: 1132 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört om utbildningen inom blockämnena biologi, samhällskunskap och svenska vid filosofisk fakultet,

2. vid *punkten 10* (Lärares fortbildning m. m.)

a. beträffande *skolledarutbildning* av herrar Wikström (fp) och Stålhammar (fp) som anser

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 16 som börjar med »I motionen 1972: 705» och slutar med »motionen 1972: 705» bort ha följande lydelse:

»I motionen 1972: 705 framhålls att det föreligger behov av skoladministrativ utbildning. Utskottet delar denna uppfattning. Skolledarna har en så central ställning i den svenska skolan att deras sätt att sköta sin befattning får bedömas ha mycket stor inverkan på undervisningens utfall ur olika aspekter och på elevernas totala skolsituation. Ett utbildningsprogram för skolledare, som inte består av små kurser utan har en sådan omfattning att det ger skolledarna förutsättningar att fungera som både administrativa och pedagogiska ledare för den mycket kostnadskrävande verksamhet som skolan är, bör snarast komma till stånd. Ett fastställande av ett sådant program ligger helt i linje med uttalanden som gjorts av skolöverstyrelsen. Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet sålunda förordat.»

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen i anledning av motionen 1972: 705 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet förordat om skolledarutbildning,

b. beträffande *fortbildning av skolledare* av herr Nordstrandh (m) och fru Sundberg (m) som anser

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 16 som börjar med »I motionen 1972: 692» och slutar med »riksdagens åtgärd» bort ha följande lydelse:

»I motionen 1972: 692 krävs att det inom ramen för anslaget Lärares fortbildning m. m. skall anordnas skolledarutbildning under budgetåret 1972/73 för det belopp som överstyrelsen i sin anslagsframställning begärt för ändamålet. Utskottet, som finner att skolledarfortbildning är en synnerligen väsentlig fortbildningsverksamhet, anser att denna bör starkt prioriteras och att skolöverstyrelsen därför bör avsätta medel så att överstyrelsens ifrågavarande förslag kan genomföras. Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet sålunda förordat.»

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen i anledning av motionen 1972: 692 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet sålunda förordat om fortbildning av skolledare,

Särskilda yttranden

1. vid *punkten 2* (Lärarhögskolorna: Avlöningar till lärarpersonal m. m. Lärarhögskolorna: Driftkostnader) beträffande *lärarlämplighetsprov* av herr Johansson i Skärstad (c):

»Vid intagning till lärarutbildning finns f. n. inga prov avseende personlig lämplighet för läraryrket. De ökande svårigheterna för lärarna i skolan ställer ökade krav på lärarens person. Det är därför enligt min mening angeläget att man snarast får fram kriterier för vad som konstituerar personlig lämplighet som lärare samt att man därefter vid urval bland behöriga sökande gör försök med lämplighetsprov vid ett antal lärarhögskolor.»

2. vid *punkten 6* (Seminarierna för huslig utbildning: Utbildningskostnader. Seminarierna för huslig utbildning: Materiel m. m.) beträffande *avveckling av Stockholmsseminariet* av herrar Wikström (fp), Richardson (fp), Nordstrandh (m) och fru Sundberg (m):

»Av statsrådsprotokollet framgår att föredragande statsrådet avser föreslå Kungl. Maj:t att avveckla seminariet för huslig utbildning i Stockholm utan att avvakta lärarutbildningskommitténs förslag. Enligt vad vi erfarit är lokalsituationen för Stockholmsseminariet inte sämre än att utbildningen kan pågå ytterligare under några år. Enligt uppgift visar nyligen utarbetade prognoser att den i statsverkspropositionen föreslagna intagningen av hushållslärare på sikt kommer att ge upphov till obalans mellan tillgång och efterfrågan på personer med denna utbildning, om intagningen under följande år inte ökas. Det finns nämligen anledning räkna med att hushållslärare i ökad utsträckning kommer att utnyttjas för bl. a. kost- och dietupplysning inom den förebyggande sjuk- och hälsovården samt i konsulent- och terapiverksamhet inom olika grenar av socialvården.

Med anledning av bl. a. lokalsituationen för Stockholmsseminariet på sikt har vi accepterat ett principbeslut om avveckling. Av handlingarna i ärendet framgår emellertid att varken skolöverstyrelsen, lärarutbildningskommittén eller berört seminarium har fått lämna synpunkter på det förslag om nedläggning som lades fram i propositionen. Själva handläggningen av detta ärende är enligt vår mening anmärkningsvärd.»